

Kommunernas aktivitetsansvar perioden 2019/2020

Två gånger per år ska kommunerna lämna uppgifter till Skolverket för uppföljning och utvärdering av det kommunala aktivitetsansvaret.¹

I denna promemoria presenteras statistiken över kommunernas aktivitetsansvar för första halvåret 2020 och perioden 2019/2020. Statistiken publiceras också i tabeller på Skolverkets webbplats. Här finns dessutom statistiken för tidigare publicerade halvår.

www.skolverket.se/skolutveckling/statistik/

Sammanfattning

Ungdomar födda utomlands och nyinvandrade ungdomar var överrepresenterade bland ungdomarna inom aktivitetsansvaret. Merparten av ungdomarna hade innan de hamnade i aktivitetsansvaret studerat i gymnasieskolan, men antingen hoppat av eller slutfört utbildningen utan att ta examen.

Kommunerna ska, inom aktivitetsansvaret, rapportera sysselsättning vid det senaste kontakttillfället. Mindre än hälften av ungdomarna inom aktivitetsansvaret hade en rapporterad sysselsättning. Av de ungdomar som kommunerna rapporterade sysselsättning för var det nästan en tredjedel som arbetade. Ungefär lika stor andel saknade sysselsättning och nästan en sjuandedel av ungdomarna studerade vid det senaste kontakttillfället.

Knappt 23 procent av ungdomarna inom aktivitetsansvaret rapporterades ha deltagit i minst en åtgärd (varav 58 procent män och 42 procent kvinnor). De vanligaste åtgärderna var enstaka samtal respektive studie- och yrkesvägledning.

Mer än en fjärdedel av ungdomarna (43 procent kvinnor och 57 procent män) hade studier som sysselsättning efter avslutad åtgärd. Ungefär en tredjedel av ungdomarna (44 procent kvinnor och 56 procent män) hade ingen eller okänd sysselsättning efter avslutad åtgärd.

Drygt hälften av ungdomarna som avregistrerats var på grund av att ungdomen hade fyllt 20 år. För ungefär 40 procent var orsaken studier eller fullföljd utbildning och 10 procent var inte längre folkbokförda i kommunen. Av de ungdomar som avregistrerats var 57 procent män och 43 procent var kvinnor. Studier var anledningen för 39 procent av de avregistrerade kvinnorna och motsvarande för männen var 34 procent.

¹ Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2015:28) om insamling av uppgifter för uppföljning och utvärdering av det kommunala aktivitetsansvaret.

Bakgrund

Om kommunernas aktivitetsansvar

Kommunerna har enligt skollagen ett ansvar för folkbokförda ungdomar under 20 år som har fullgjort skolplikten men som inte genomför eller inte har fullföljt utbildning i gymnasieskolan eller motsvarande.² Ansvaret innebär att kommunerna löpande under året ska hålla sig informerade om hur ungdomarna är sysselsatta och erbjuda dem lämpliga individuella åtgärder. Åtgärderna ska i första hand syfta till att motivera ungdomen att påbörja eller återuppta en utbildning. Kommunerna har dessutom ett ansvar att dokumentera sina insatser och föra ett register över ungdomar i målgruppen för aktivitetsansvaret.

Från och med den 1 juli 2018 omfattas inte längre elever på gymnasieskolans introduktionsprogram av kommunernas aktivitetsansvar.

Om statistiken

I denna promemoria presenteras statistik om de ungdomar som omfattas av kommunernas aktivitetsansvar, som fortsättningsvis kommer att benämnas aktivitetsansvar(et).

Uppgifterna avser kommunernas rapportering för andra halvåret 2019 och första halvåret 2020. Redovisningen kommer att refereras som perioden 2019/2020.

Insamling av uppgifter

Uppgifterna om aktivitetsansvaret samlas in två gånger per år. Alla ungdomar som har omfattats av aktivitetsansvaret någon gång under det aktuella halvåret ska ingå i rapporteringen. Skolverket begär in uppgifter från samtliga kommuner via Statistiska centralbyrån (SCB). Vilka uppgifter som kommunerna ska lämna är reglerat i Skolverkets föreskrifter.³

Bakgrundsinformation om ungdomarna kommer från Registret över totalbefolkningen samt Utbildningsregistret hos SCB.

Beskrivning av populationen

Statistiken omfattar två olika grupper, dels de ungdomar som omfattas av aktivitetsansvaret, dels en jämförelsekohort.

Jämförelsekohorten består av samtliga ungdomar födda mellan den 1 juli 1999 och den 31 december 2003 som var folkbokförda i Sverige den 31 december 2019.

Jämförelsekohorten baseras på de senaste uppgifterna från SCB:s register.

² 29 kap. 9 § skollagen (2010:800)

³ Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2015:28) om insamling av uppgifter för uppföljning och utvärdering av det kommunala aktivitetsansvaret.

Ungdomar inom aktivitetsansvaret

Rapportering period 2019/2020

Enligt inrapporteringen var det knappt 64 000 ungdomar som omfattades av aktivitetsansvaret perioden 2019/2020. Motsvarande siffra för perioden 2018/2019 var drygt 71 400. I tabell 1 redovisas antalet ungdomar inom aktivitetsansvaret för de senaste två rapporteringarna, andra halvåret 2019 och första halvåret 2020.

Tabell 1. Antal rapporterade ungdomar inom aktivitetsansvaret under andra halvåret 2019, första halvåret 2020 och perioden 2019/2020, fördelat på kön.

	Andra halvåret 2019	Första halvåret 2020	Rapporterade båda halvåren	Perioden 2019/2020
Män	30 503	23 063	17 035	36 531
Kvinnor	22 652	17 659	12 926	27 385
Totalt	53 155	40 722	29 961	63 916

Källa: Gymnasieskolan, Kommunernas aktivitetsansvar, tabell 0.1 andra halvåret 2019 samt tabell 0.1 första halvåret 2020.

I tabellen framgår det att knappt 30 000 ungdomar omfattades av aktivitetsansvaret båda halvåren enligt kommunernas rapportering. Det innebär att 47 procent (inga könsskillnader) av alla rapporterade ungdomar omfattades av aktivitetsansvaret båda halvåren. Motsvarande siffra för perioden 2019/2020 var 43 procent (inga könsskillnader).

Ålder och familjebakgrund

Av de knappt 64 000 ungdomar som omfattades av aktivitetsansvaret var 57 procent män och 43 procent kvinnor. Det var fler män än kvinnor även i jämförelsekohorten, 53 procent män och 47 procent kvinnor.

Motsvarade siffror för perioden 2018/2019 var drygt 71 400 ungdomar som omfattades av aktivitetsansvaret med motsvarande könsfördelning som under den aktuella perioden.

I tabell 2 till tabell 4 presenteras ungdomarna inom aktivitetsansvaret parallellt med jämförelsekohorten utifrån olika bakgrundsfaktorer.

Tabell 2. Antal/andel ungdomar rapporterade inom aktivitetsansvaret samt ungdomar i jämförelsekohorten utifrån kön och ålder, perioden 2019/2020.

Födelseår	Totalt antal ungdomar				Ungdomar inom aktivitetsansvaret			
	Antal	Totalt (%)	Kv. (%)	Män (%)	Antal	Totalt (%)	Kv. (%)	Män (%)
1999 ⁴	57 259	11	10	12	12 195	19	17	21
2000	112 896	22	22	22	24 105	38	38	37
2001	110 326	22	22	22	12 183	19	19	19
2002	113 220	22	23	22	8 588	13	14	13
2003	115 523	23	23	22	6 845	11	11	10
Totalt	509 224	100	100	100	63 916	100	100	100

Källa: Gymnasieskolan, Kommunernas aktivitetsansvar, tabell 0.1 period 2019/2020.

Tabell 2 visar fördelningen av ungdomarnas födelseår och därmed åldern. I jämförelsekohorten var åldersfördelningen jämn men inom aktivitetsansvaret var merparten av ungdomarna födda år 2000 det vill säga 19–20 år gamla. Det var ingen skillnad vad gäller kön inom respektive grupp.

Tabell 3. Antal/andel ungdomar rapporterade inom aktivitetsansvaret samt ungdomar i jämförelsekohorten utifrån kön och nationell bakgrund, period 2019/2020.

	Totalt antal ungdomar				Ungdomar inom aktivitetsansvaret			
	Antal	Totalt (%)	Kv. (%)	Män (%)	Antal	Totalt (%)	Kv. (%)	Män (%)
Bakgrund								
Ungdom med svensk bakgrund	362 954	71	73	70	36 981	58	61	55
Född i Sverige med utlandsfödda föräldrar	47 617	9	10	9	6 573	10	10	10
Född utomlands	98 653	19	17	21	20 362	32	29	34
Nyinvandrad under de senaste fyra åren								
Totalt exklusive nyinvandrade ungdomar	465 705	92	94	89	53 020	83	86	81
Nyinvandrade ungdomar	43 519	9	6	11	10 896	17	14	19
Totalt	509 224	100	100	100	63 916	100	100	100

Källa: Gymnasieskolan, Kommunernas aktivitetsansvar, tabell 0.1 period 2019/2020.

Tabell 3 visar att ungdomar födda utomlands var överrepresenterade bland ungdomar inom aktivitetsansvaret jämfört med kohorten. Även nyinvandrade ungdomar var överrepresenterade inom aktivitetsansvaret. Det var 10 procent av

⁴ Endast födda andra halvåret 1999 gällande jämförelsekohorten.

alla ungdomar med svensk bakgrund inom aktivitetsansvaret medan motsvarade siffra utlandsfödda var 20 procent.

I tabell 4 ser vi föräldrarnas utbildningsnivå för de ungdomar som var i aktivitetsansvaret enligt kommunernas rapportering samt för ungdomarna i jämförelsekohorten.

Tabell 4. Antal/andel ungdomar rapporterade inom aktivitetsansvaret samt ungdomar i jämförelsekohorten utifrån kön och föräldrarnas utbildningsnivå, perioden 2019/2020.

Föräldrars utbildningsnivå	Totalt antal ungdomar				Ungdomar inom aktivitetsansvaret			
	Antal	Totalt (%)	Kvinnor (%)	Män (%)	Antal	Totalt (%)	Kvinnor (%)	Män (%)
Förgymnasial utbildning	32 906	7	7	6	7 120	11	11	11
Gymnasial utbildning	178 187	35	36	34	25 245	40	41	38
Kort eftergymnasial utbildning	84 806	17	17	16	8 872	14	14	14
Lång eftergymnasial utbildning	181 363	36	37	35	13 844	22	23	21
Okänd utbildningsnivå	31 962	6	4	8	8 835	14	11	16
Totalt	509 224	100	100	100	63 916	100	100	100

Källa: Gymnasieskolan, Kommunernas aktivitetsansvar, tabell 0.1 period 2019/2020.

Tabell 4 visar att föräldrarna till ungdomarna inom aktivitetsansvaret hade en lägre eller okänd utbildningsnivå jämfört med ungdomarna i jämförelsekohorten.

Senaste sysselsättning i form av utbildning

Uppgifter om orsak till att ungdomarna omfattas av aktivitetsansvaret har tidigare samlats in. De uppgifter som kommunerna rapporterade indikerade då att flera kommuner saknar kännedom om en stor andel av ungdomarnas studiebakgrund. Från och med andra halvåret 2019 samlar Skolverket istället in uppgift om senaste sysselsättning i form av utbildning när individen registreras inom aktivitetsansvaret. Detta visas i tabell 5.

Tabell 5. Antal/andel ungdomar efter senaste sysselsättning i form av utbildning när individen registreras inom aktivitetsansvaret, fördelat på kön, period 2019/2020.

	Total		Män		Kvinnor	
	Antal	Andel (%)	Antal	Andel (%)	Antal	Andel (%)
Studerade i grundskolan eller motsvarande	4 524	7	2 504	7	2 020	7
Studerade på ett nationellt program eller motsvarande men avbröt studierna	13 794	22	7 710	21	6 084	22
Studerade på ett introduktionsprogram men avbröt studierna	13 170	21	8 372	23	4 798	18
Studerade på ett introduktionsprogram och har gymnasieintyg	1 486	2	986	3	500	2
Studerade på ett nationellt program som slutfördes med studiebevis	12 701	20	7 231	20	5 470	20
Uppgift saknas	18 241	29	9 728	27	8 513	31
Total	63 916	100	36 531	100	27 385	100

Källa: Gymnasieskolan, Kommunernas aktivitetsansvar, tabell 0.5E period 2019/2020.

Tabell 5 visar att kommunerna saknade uppgifter om senaste sysselsättning i form av utbildning för drygt en fjärdedel av ungdomarna. Merparten av ungdomarna hade ofullständiga studier i gymnasieskolan och vanligast var att ha avbrutit studierna.

Studieresultat från grundskolan

Ett annat sätt att belysa studieerfarenheterna hos ungdomarna inom aktivitetsansvaret är genom deras studieresultat från grundskolan. Detta görs i tabell 6 genom att jämföra andelen med slutbetyg från grundskolan, andelen som saknar respektive har behörighet till yrkesprogram i gymnasieskolan samt det genomsnittliga meritvärdet från grundskolan. Studieresultaten för ungdomar inom aktivitetsansvaret jämförs med studieresultaten för samtliga ungdomar i samma åldersgrupp.

Tabell 6. Behörighet, andel, till yrkesprogram och genomsnittligt meritvärde från grundskolan bland ungdomar rapporterade inom aktivitetsansvaret jämfört med samtliga ungdomar födda år 1999–2003, period 2019/2020.

	Genomsnittligt meritvärde	Andel (procent)			
		Inget slutbetyg från grundskolan	Ej behörig till yrkesprogram	Behörig till yrkesprogram	Totalt
Ungdomar i aktivitetsansvaret					
Totalt	159	23	28	49	100
Män	150	25	29	47	100
Kvinnor	172	21	27	52	100
Samtliga ungdomar					
Totalt	219	9	12	78	100
Män	207	11	13	75	100
Kvinnor	232	7	11	81	100

Källa: Specialbearbetning av registerdata.

Tabell 6 visar stora skillnader i studieresultat mellan grupperna. Ungdomarna inom aktivitetsansvaret saknade i högre grad slutbetyg från grundskolan. Det kan bero på att ungdomarna var nyinvandrade eller att de hade gått i grundsärskolan. Likaså var det vanligare att inte vara behörig till ett yrkesprogram i gymnasieskolan. Ungdomarna i kohorten var i högre grad behöriga till yrkesprogram och de hade också högre genomsnittligt meritvärde.

Ungdomarnas sysselsättning och åtgärder

Kommunerna ska löpande hålla sig informerade om ungdomarnas sysselsättning och erbjuda dem lämpliga individuella åtgärder. Det avser åtgärder som kommunen ansvarar för, på egen hand eller i samverkan med andra aktörer. Åtgärderna ska i första hand syfta till att motivera ungdomarna till utbildning, men de kan även vara mer generella eller arbetsmarknadsrelaterade.

Sysselsättning vid senaste kontakttillfället

Sedan den 1 juli 2017 ska kommunerna registrera ungdomarnas sysselsättning vid varje kontakttillfälle.⁵ I tabell 7 redovisas ungdomarnas sysselsättning vid det senaste kontakttillfället. Observera att tabellen bara omfattar de ungdomar för vilka kommunen har rapporterat in sysselsättning.

⁵ Före den 1 juli 2017 skulle kommunerna rapportera sysselsättning vid datum för registrering, vid erbjudande om en åtgärd eller vid start av åtgärd.

Tabell 7. Antal/Andel ungdomar rapporterade inom aktivitetsansvaret utifrån sysselsättning vid senaste kontakttillfället, fördelat på kön, period 2019/2020.

	Totalt		Män		Kvinnor	
	Antal	Andel (%)	Antal	Andel (%)	Antal	Andel (%)
Arbete	8 685	28	4 995	28	3 690	29
Ingen sysselsättning	8 092	26	4 887	27	3 205	24
I åtgärd via annan aktör	3 067	10	1 946	11	1 121	9
I åtgärd via det kommunala aktivitetsansvaret	2 985	10	1 697	10	1 288	10
Annan sysselsättning	2 323	8	1 123	6	1 200	9
Studier inom kommunal vuxenutbildning	1 850	6	1 053	6	797	6
Andra studier	1 233	4	683	4	550	4
Studier i utlandet	1 061	3	477	3	584	4
Studier på folkhögskola	630	2	300	2	330	3
Utlandsvistelse	585	2	323	2	262	2
Praktik ordnad av ungdomen	158	1	106	1	52	0
Studier på privat yrkesutbildning	68	0	41	0	27	0
Totalt	30 737	100	17 631	100	13 106	100

Källa: Gymnasieskolan, Kommunernas aktivitetsansvar, tabell 0.5A period 2019/2020.

Tabell 7 visar att kommunerna har rapporterat sysselsättning vid det senaste kontakttillfället för 30 700 av 63 900 ungdomar, vilket utgör mindre än hälften av ungdomarna inom aktivitetsansvaret. En tredjedel av de 30 700 rapporterade ungdomarna, hade arbete som sysselsättning senaste kontakttillfället. Ungefär lika stor andel rapporterades sakna sysselsättning. Det är enbart 16 procent av alla ungdomarna, som rapporterades ha studier av något slag som sysselsättning vid senaste kontakttillfället.

Deltagande i åtgärder

Ungdomarna har möjlighet att delta i flera åtgärder under den aktuella perioden, vilket statistiken också avspeglar. Statistiken visar hur många ungdomar som deltar i åtgärder och i hur många åtgärder de deltar.

Tabell 8 visar antal och andel ungdomar fördelat på deras senaste åtgärd inom aktivitetsansvaret. Tabell 9 visar därefter i hur många åtgärder ungdomarna deltog. Uppgifterna gäller för perioden 2019/2020.

Tabell 8. Antal/andel ungdomar rapporterade inom aktivitetsansvaret utifrån senaste åtgärden de deltog i, fördelat på kön. Rangordnat efter den vanligaste angivna åtgärden för period 2019/2020.

	Total		Män		Kvinnor	
	Antal	Andel (%)	Antal	Andel (%)	Antal	Andel (%)
Enstaka samtal	3 932	26	2 284	26	1 648	26
Studie- och yrkesvägledning	2 831	19	1 602	19	1 229	19
Annan åtgärd	1 885	13	1 088	13	797	13
Regelbundna samtal	1 597	11	912	11	685	11
Förmedling av arbete eller söka jobb-aktiviteter	1 118	7	663	8	455	7
Praktik	949	6	573	7	376	6
Studier inom kommunal vuxenutbildning	738	5	408	5	330	5
Andra studier	684	5	384	4	300	5
Stöd i kontakt med andra myndigheter	534	4	303	4	231	4
Studiebesök	216	1	114	1	102	2
Studier på folkhögskola	183	1	105	1	78	1
Subventionerad anställning	165	1	108	1	57	1
Friskvårds-, fritids- eller kulturaktiviteter	153	1	77	1	76	1
Total	14 985	100	8 621	100	6 364	100

Källa: Gymnasieskolan, Kommunernas aktivitetsansvar, tabell 0.5B period 2019/2020.

Tabell 8 visar att knappt 15 000, knappt 23 procent, av ungdomarna inom aktivitetsansvaret rapporterades ha deltagit i minst en åtgärd (varav 58 procent män och 42 procent kvinnor). Det var 23 procent av kvinnorna som rapporterats delta i minst en åtgärd. Motsvarande andel bland männen var 24 procent. De vanligaste åtgärderna var enstaka samtal respektive studie- och yrkesvägledning.

Skolverket har ingen information om åtgärder som kommunerna har erbjudit men som ungdomarna har tackat nej till.

Tabell 9. Antal och andel (procent) ungdomar utifrån åtgärder som ungdomarna deltar i, fördelat på kön, period 2019/2020.

Antal åtgärder som ungdomarna deltog i	Totalt		Män		Kvinnor	
	Antal	Andel (%)	Antal	Andel (%)	Antal	Andel (%)
0	48 931	77	27 910	76	21 021	77
1	7 503	12	4 379	12	3 124	11
2	4 190	7	2 421	7	1 769	6
3	1 407	2	833	2	574	2
4	759	1	404	1	355	1
5	396	1	204	1	192	1
6	188	0	87	0	101	0
7	204	0	124	0	80	0
8 eller fler	338	1	169	0	169	1
Totalt	63 916	100	36 531	100	27 385	100

Källa: Specialbearbetning av registerdata.

Av tabell 9 framgår att knappt 4 av 5 ungdomar inom aktivitetsansvaret inte deltog i någon åtgärd. Av ungdomarna som deltog i någon åtgärd, deltog de oftast i en eller två åtgärder.

Sysselsättning efter avslutad åtgärd

Om åtgärderna har haft avsedd effekt ska ungdomarna ha motiverats till fortsatta studier. I tabell 10 redovisas ungdomarnas sysselsättning efter den senaste avslutade åtgärden.

Tabell 10. Antal/andel ungdomar utifrån sysselsättning efter senaste avslutade åtgärd, fördelat på kön, period 2019/2020.

	Totalt		Män		Kvinnor	
	Antal	Andel (%)	Antal	Andel (%)	Antal	Andel (%)
Arbete	1 817	18	1 023	18	794	19
Ingen sysselsättning	1 493	15	899	16	594	14
Okänd sysselsättning	1 369	14	826	14	543	13
I åtgärd via annan aktör	941	9	585	10	356	8
I åtgärd via det kommunala aktivitetsansvaret	863	9	450	8	413	10
Studier nationellt program	817	8	489	8	328	8
Studier på introduktionsprogram	777	8	449	8	328	8
Studier inom kommunal vuxenutbildning	754	8	430	7	324	8
Annan sysselsättning	656	7	343	6	313	7
Studier på folkhögskola	232	2	116	2	116	3
Andra studier	154	2	87	2	67	2
Utlandsvistelse, ej studier	63	1	29	1	34	1
Studier i utlandet	39	0	16	0	23	1
Studier på privat yrkesutbildning	35	0	26	0	9	0
Totalt	10 010	100	5 768	100	4 242	100

Källa: Gymnasieskolan, Kommunernas aktivitetsansvar, tabell 0.5C period 2019/2020.

Tabell 10 visar att studier är vanligast, om alla former av studier läggs ihop. Ungefär en tredjedel av ungdomarna (43 procent kvinnor och 57 procent män) hade studier som sysselsättning efter avslutad åtgärd. Ungefär en fjärdedel av ungdomarna (44 procent kvinnor och 56 procent män) hade ingen eller okänd sysselsättning efter avslutad åtgärd.

Avregistrering

När ungdomarna inte längre omfattas av aktivitetsansvaret ska kommunen avregistrera dem. I tabell 11 redovisas grund för avregistreringen.

Tabell 11. Antal/andel ungdomar efter grund för att individen inte längre omfattas av kommunens aktivitetssansvar, period 2019/2020.

	Total		Män		Kvinnor	
	Antal	Andel (%)	Antal	Andel (%)	Antal	Andel (%)
Fyllt 20 år	21 205	54	12 725	57	8 480	50
Studier på nationellt program eller motsvarande	7 749	20	4 023	18	3 726	22
Studier på introduktionsprogram	4 677	12	2 765	12	1 912	11
Ej längre folkbokförd i kommunen	3 717	10	1 901	9	1 816	11
Fullföljd utbildning	1 762	5	834	4	928	6
Totalt	39 110	100	22 248	100	16 862	100

Källa: Gymnasieskolan, Kommunernas aktivitetsansvar, tabell 0.5D period 2019/2020.

Drygt hälften av ungdomarna avregistrerades på grund av att de hade fyllt 20 år. För ungefär 40 procent var orsaken studier eller att de hade fullföljt en utbildning och 10 procent var inte längre folkbokförda i kommunen. Av ungdomarna som avregistrerats var 57 procent män och 43 procent kvinnor. Studier var anledningen för 39 procent av de avregistrerade kvinnorna. Motsvarande för männen var 34 procent.

Statistikredovisningen på Skolverkets webbplats

De tabeller som uppgifterna är hämtade från hittar du på Skolverkets webbplats. www.skolverket.se/skolutveckling/statistik.

› Sök statistik › Sveriges officiella statistik › [skolform] › [statistikområde] › [läsåår, termin, år] › [Tabell XX].

På Skolverkets webbplats redovisas statistik för riket, län och kommuner.